

Μνεία στον αείμνηστο καθηγητή Νικόλαο Στάμου

ΝΔ Χασάναγας, Δρ Δασικής Πολιτικής

Δασάρχης Πανεπιστημιακού Δάσους Περτουλίου

(με αφορμή την Ημερίδα «Το περιβάλλον και ο άνθρωπος πέρα από τη Δασολογία, στο έργο του αείμνηστου Καθηγητή Νίκου Στάμου» που πραγματοποιήθηκε στο Περτούλι Τρικάλων την 5-6-2012 με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος)

Ο αείμνηστος καθηγητής της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του ΑΠΘ, Νίκος Στάμου (1942-2007), υπήρξε θεράπων του πεδίου της Δασικής Οικονομικής, ενός ακόμη πεδίου που αποτελεί, μαζί με τη Δασική Πολιτική, μια «αιχμή δόρατος» και έναν «προσαρμογέα» της δασολογικής επιστήμης προς την Έρευνα και την Πράξη, ιδίως αν δεχτούμε τον ορισμό ότι η Δασολογία είναι μια κοινωνικο-οικονομική επιστήμη με βιολογικό και τεχνικό υπόβαθρο.

Ο αείμνηστος Στάμου βρισκόταν ως εκ τούτου συνεχώς αντιμέτωπος με την κεφαλαιώδη ερευνητική πρόκληση να καταστήσει τις υλικές και μη υλικές αξίες του Δάσους καθώς και γενικότερα τα τρία είδη ετερογενών κριτηρίων αειφορίας, δηλαδή τα «οικολογικά», τα «κοινωνικά» και τα «οικονομικά», μετρήσιμα και προσθέσιμα με τρόπο γενικά αποδεκτό. Φυσικά αυτή η πρόκληση, τόσο λόγω πολυπλοκότητας, όσο και λόγω των ασαφών ορίων που εμφανίζει μεταξύ Επιστήμης και Πολιτικής, δεν εκπληρώνεται ποτέ, απλά υπηρετείται διαρκώς.

Με άλλα λόγια, λόγω του γνωστικού αντικειμένου του βρισκόταν συνεχώς σε μια προσπάθεια στην οποία η εξειδίκευση και η ευρυμάθεια έπρεπε αναγκαστικά να καλλιεργούνται παράλληλα και να συγκεράζονται, και η συνεχής επιστημονική κατάρτιση έπρεπε απαραίτητως να συνδυάζεται με κοινωνικότητα και ικανότητα επικοινωνίας, προβληματισμό (ακόμη και για όσα θεωρούνται φανερά και αυτονόητα), δημιουργική περιέργεια, καθημερινή γενική παρατηρητικότητα και οξυδέρκεια ώστε να είναι αποτελεσματική και να μην αποτελεί μια ρόδα που γυρίζει ασφαλώς και σταθερά αλλά στον αέρα χωρίς να προχωρεί σε κανέναν δρόμο.

Αυτή ήταν μια ιδιαιτέρως δύσκολη προσπάθεια, καθώς ένας τέτοιος συγκερασμός γενικότερα δεν ευνοείται από το σύστημα αξιών και την επικρατούσα νοοτροπία της ελληνικής αλλά και της διεθνούς ακαδημαϊκής κοινότητας, η οποία προωθεί την ανταλλακτική αξία της εξειδικευμένης γνώσης εις βάρος της χρηστικής αξίας της ευρείας γνώσης. Ωστόσο, ο αείμνηστος ήταν από αυτούς που πέτυχαν πολλά στην προσπάθεια αυτή, κρατώντας αποτελεσματικά αντιστάσεις στο επιζήμιο ρεύμα της τυφλής εξειδίκευσης και επανάληψης, που οδηγεί κάποιον να ξέρει «τα πάντα για το τίποτα» και δημιουργεί μια ακαδημαϊκή κοινότητα ξεκομμένη από την Πράξη και το γενικότερο γίνεσθαι.

Από την πρώτη κιόλας μέρα που τον γνώρισα μέσα στο αμφιθέατρο ως καθηγητή άρχισα να αναγνωρίζω –όπως και άλλοι συμφοιτητές– όλη αυτή τη σειρά χαρακτηριστικών στο πρόσωπό του καθώς και τη μεταδοτικότητά του στη διδασκαλία αλλά και το ευπροσήγορο της γενικότερης συνεργασίας του.

Το ιδιαιτέρως αξιόλογο είναι, ότι παρόλο που ως καθηγητής δεν θεωρείτο «εύκολος», δεν άκουσα ποτέ συμφοιτητή να τον σχολιάζει αρνητικά. Απεναντίας, ο απαιτητικός χαρακτήρας που εμφάνιζε ως καθηγητής, παισιωμένος πάντα με την αληθινή –και όχι προσποιητή– ηρεμία και τη σταθερά ήπια και ουσιώδη επικοινωνία του, αναγνωριζόταν γενικά ως ένα φυσιολογικό αποτέλεσμα επιδίωξης υψηλής επιστημονικής ποιότητας και όχι ως στοιχείο ανούσιας πίεσης.

Είχα την τύχη και την τιμή να έχω τον αείμνηστο Στάμου στην επιτροπή της πτυχιακής μου διατριβής. Από τότε, και μέχρι αρκετό καιρό αφότου πέρασα στο στάδιο του διδακτορικού και της Έρευνας, τον επισκεπτόμουν συχνά όποτε ερχόμουν από τη Γερμανία στην Ελλάδα. Εντύπωση μου είχε κάνει η αφοπλιστική ειλικρίνεια και διάθεση αυτοκριτικής του, ιδίως όταν μου έλεγε «ξέρω ότι έχετε πολλά άσχημα παραδείγματα να βλέπετε στη δική μας γενιά, φροντίστε να μην τα μιμηθείτε». Αυτό δεν ήταν σημάδι μηδενισμού αλλά υποδειγματικής ευαισθησίας στην ιδέα της προόδου, της τελειοποίησης, της διαγενεακής βιωσιμότητας σε ακαδημαϊκό επίπεδο και αισθήματος συλλογικής ευθύνης (σε βαθμό που να καταλήγει ίσως περισσότερο αυστηρός απ' όσο χρειαζόταν και άδικος με τον εαυτό του). Ανέφερα λοιπόν τη φράση του αυτή διότι θα το αισθανόμουν ως εξαφάνιση της ηθικής του διαθήκης, αν την απέκρυπτα.

Σήμερα, όχι πλέον από τη θέση του φοιτητή αλλά από τη θέση του Δασάρχη του Πανεπιστημιακού Δάσους Περτουλίου και παράλληλα από τη θέση ενός θεράποντος του γνωστικού αντικειμένου της Δασικής Πολιτικής, που συναντά σε πολλά σημεία τη Δασική

Οικονομική την οποία με αφοσίωση υπηρετούσε ο αείμνηστος Στάμου, εκφράζω και πάλι τον ίδιο και ακόμη μεγαλύτερο θαυμασμό και ευγνωμοσύνη για τη συμβολή του στην Έρευνα και την Πράξη καθώς και στη δημιουργία ενός προτύπου ακαδημαϊκού και ανθρώπου που εμπνέει.